

Koliko žrtev je padlo pod rabljevo roko; koliko nadarjenih mož in žen še hira v mrzli Sibiriji vsled socijaliških teženj! Razmerno neznatno je socijališko gibanje na Ruskem; po številu članov in po raznolikosti v organizaciji in delovanju je daleč presegajo socijalci v drugih evropskih državah; a po svoji krvavi zgodovini je prvo.

Idejam ne more zapreti poti nobena policijska sila. V prvi polovici našega veka se je mnogo ruskih mladeničev šolalo na tujem, zlasti v Nemčiji. Hegelovo modroslovje je postalo evanglij velikemu delu ruskih iz-

novih idej in organizovali zanje posebne stranke. Našli so se.

Prvega imenujemo Aleksandra Hercena. Ta mož se je rodil l. 1812. v Moskvi; tam je tudi študiral. Na vseučilišču je zbral krog sebe več dijakov, ki so s posebno vneto proučavali francoske socijališke pisatelje. Njemu je zlasti prijal St. Simon. Vlada je zasledila njihovo zvezo, in Hercen je bil kot najnevarnejši med njimi preganjan prej v Perm in potem v Vjatko l. 1835., od koder se je smel šele za več let vrniti v Moskvo. Tu je nadaljeval svoje študije fran-

Nadvojvoda Franc Ferdinand, kneginja S. Hohenberg (grofica Chotek)
poročena dne 1. maj. srpana l. 1900. v Zakopih.

obražencev. Če se ga niso učili na licu mesta, so jim ga pa podajali tuji učitelji, ki so jih trumoma klicale boljše rodbine v državo. Tudi francoski predrevolucijski pisatelji: Rousseau, Diderot itd. so podajali v izobilju nezdrave dušne hrane. Tako se je polagoma pripravljala pot novemu gibanju. Trebalo je le še mož, ki so smelo stopili pred rusko družbo s samostalnimi sestavi

dani od ruskih izgnancev v Londonu, se s socijališko - revolucijskega stališča presoja življenje in delovanje imenovanega carja in seveda tudi najkrepkejšo obsoja.

coskih socijalistov. L. 1847. je izdal prvo večje delo roman „Kdo je kriv?“, ki se je bliskoma razširil po celi Rusiji in neizmerno vplival vsled krasnega, bujnega sloga in svojih radikalnih idej. Sam je pa spoznal, da ni več varno zanj doma; priskrbel si je potni list in za vedno zapustil domovino. Izprva je živel v Parizu, potem v Londonu. Tu je jel izdajati v svojem materinem jeziku časnik „Kolokol“ (Zvon), ki je brezozirno šibal napake ruskih veljakov in širil socijališke ideje. Brali so ga vsi, ki so se zanimali za javna vprašanja, od carja do pi-